

»Skik jer ikke lige med denne verden« (Rom. 12,2)

Frygten og Guds frygten

Der er intet menneske, der ikke kender til at frygte – at blive bange – at forfærdes. Frygten er en del af menneskelivet, og man kan derfor rejse dette spørgsmål: er frygt en god eller en dårlig tilstand at befinde sig i?

Frygt som følge af viden

Professor *Niels Bohr* sagde engang til en yngre mand, der tilsyneladende vidste meget om atomkraften: »De forstår intet, thi De er ikke forfærdet!« Det var, før atombomben var udviklet. Niels Bohrs viden, om hvad atomkraftens hemmelighed kunne føre til, fyldte ham med frygt – en frygt, der bl.a. senere fik ham til at skrive sit berømte brev til FN's generalsekretær.

Vi kender alle til en tilsvarende frygt. Som et eksempel kan nævnes *forældres frygt* for, hvad der kan ske med deres børn. Denne frygt får dem til i tide at træffe forsigtighedsforanstaltninger, så børnene ikke kommer i ulykke (cykelhjelme, når de lærer at cykle – knæ- og albuebeskyttere, når de lærer at løbe på skøjter – o.s.v.).

Alle forsikringselskaber er en følge af menneskeheden om alle de ulykker, som kan ske, og som man i tide vil dække sig ind overfor.

Frygt er altså ikke ubetinget noget negativt, men er et udslag af, at intet menneske er herre over tilværelsen.

Frygten er rettet imod, hvad der endnu ikke er sket, men kan ske. Hvor der er frygt for, hvad der kan ske, er der også *håb* om, at det ikke sker. Således går frygt og håb hånd i hånd. Tager frygten overhånd, bliver mennesket pessimist – tager håbet overhånd optimist.

Dødsfrygten

Fælles for menneskeheden er frygten for døden og hvad der følger efter den. Dødsfrygten er også rettet imod fremtiden, men den adskiller sig fra al anden frygt derved, at døden ikke er en mulighed, der måske ikke indtræffer. Døden er uundgåelig. Det giver dødsfrygten dens særlige karakter.

Nu om dage taler man ikke gerne om døden. Dødsfrygten har fået en sådan magt, at man ikke har mod til at tale om den uundgåelige kendsgerning. Man har forsøgt at fjerne den fra tilværelsen og tie den ihjel – med den følge, at dødsfrygten tager til i styrke. De mange selvmord i vort land er en følge heraf. Mennesket er kommet dertil, at dødsfrygten ikke har noget håb ved sin side, og hvor der intet håb er, er selvmord ofte den uundgåelige konsekvens.

Den dybeste årsag til tavsheden om døden er, at man har landsforvist Guds frygten fra vort land.

Lad os kort betragte

Guds frygten

Endnu i min barndom var Guds frygten fremherskende i vort folk. Det gav sig bl.a. udtryk i, at de fleste mødre bad aftenbøn med deres børn, således som min Moder gjorde, skønt hun ikke var en bekenkende kristen og ikke var kirkegænger.

Jeg husker så tydeligt den trygge og højtidelige fornemmelse, vi følte, når Moder bad: »Jeg er træt og går til ro, lukker mine øjne to. Fader, se i kærlighed til mit ringe leje ned!« Og jeg mindes endnu tydeligere den højtidelige aften, da Moder lærte mig at bede Fadervor.

Fra barneskolen mindes jeg forstan-derindens, frøken *Packness'* morgenbøn efter morgensangen, hvormed hver skoledag begyndte.

I vort hjem ser jeg ofte på en reproduktion af *Anna Anckers* herlige maleri af en lille pige, der, iklædt sin natkjole, knæler ved sin seng og beder sin aftenbøn.

Denne idylliske fred i barneårenes uskyld forvandlede til frygt for *Den hellige Gud*, da synden blev en kendsgerning i mit liv – og denne frygt forstærkedes, hver gang jeg oplevede skaberværket i dets vælde. Dybt i denne frygt lå *frygten for straffen*.

Da den idylliske fred forsvandt, opstod også

menneskefrygten

Jeg husker tydeligt første gang, jeg løj og ikke turde sige sandheden af frygt for min Fader og en lærer i barneskolen, altså af frygt for den straf de formentlig ville give mig, hvis sandheden kom for dagen.

Min Fader ville mig kun det bedste. Alligevel frygtede jeg for at sige sandheden, thi jeg havde gjort noget, som han havde forbudt mig.

Synden får os til at frygte *dem vi burde elske*.

Det er lettere at forstå, at vi frygter *onde menneskers ondskab*. Det var den frygt, der fik Jesu disciple til at holde sig inde bag lukkede døre, da Jesus var blevet korsfæstet og begravet (Johs. 20,19).

Ulykkeligtvis kan en *uforklarlig menneskefrygt* også beherske os – en frygt for, hvorledes de vil reagere, hvis jeg vidner om Jesus for dem – en frygt for, hvad de mener om mig – en frygt for deres ansigtsudtryk.

Menneskefrygten leder i snare, så den sejrer over kærligheden til sandheden.

Frygt ikke!

Vi kan ikke selv gøre os fri af frygten – hverken af frygten for fremtiden (bekymringerne) eller dødsfrygten eller menneskefrygten. Men Jesus både vil og kan.

Frelsen indeholder *frygtløsheden*. Det skyldes, at den er *den fuldkomne kærlighed*, Guds kærlighed, som den er åbenbaret os i vor Frelsers korte jordeliv, i hans død på Golgatas kors og i hans opstandelse, hvormed al vor synd er sonet og bortskaffet, så vi står retfærdiggjorte for Gud.

Guds fuldkomne kærlighed er en større kraft end frygten. Den driver enhver frygt ud af vort hjerte. Når Gud er for os i en sådan grad, at Han lagde straffen for al vor synd på sin elskede Søn og gav ham hen i den forfærdelige død på et kors, hvem kan da være imod os, og hvad har vi at frygte? End ikke dommen frygter vi mere, men har i kraft af vor Frelser frimodighed i dommen til Hans ære (1. Johs. 4,17).

Så er dødsfrygten overvundet!

Og dødelige mennesker – hvad kan de gøre os?

Og fremtiden? Den er Jesus Herre over. Al magt i Himmelen og på jorden er overgivet Ham.

Tilbage bliver kun

Guds frygten

Men nu har den fået et renere indhold. Før frygtede vi Gud, så vi helst ville skjule os for ham. Frygten virkede lammende. Nu frygter vi Gud, så vi aldrig vil skjule os for ham, men vandre i Lyset, gennemsigtige for Gud. Hans hellige majestæt står os for øje, og vi ved, at vi aldrig kan træde Ham nær, som var det en selvfølge. Det skyldes udelukkende vor Herre Jesus, at vi kan komme Gud nær og tiltale Ham som *Fader!*

Guds frygten betyder, at hans nåde imod os ikke bliver en sovepude. Vi kommer i hu, at Gud forbarmer sig over, hvem Han vil, og forhærder, hvem Han vil. Derfor bliver vi ikke overmodige, men frygter, thi den mulighed består, at »også du (som imod naturens orden er blevet indpodet på det ædle oliventræ) bliver hugget af«, som apostelen siger i Rom. 11,21-22.

Og netop fordi det har behaget Gud at *virke i os at ville og at virke*, hvad Han vil, arbejder vi *med frygt og bæven* på vor egen frelse – thi tænk, om Gud, som vi

ikke har magten over, ikke vil virke i os at ville (Fil. 2,12-13).

Vi glemmer aldrig, at Han er Skaberen, og vi er leret, som Han kan gøre med, *hvad Han vil*. Derfor frygter vi Gud og giver Ham æren, thi sådan er det evige evangelium (Åbenb. 14,7).

Denne evangeliske Guds frygt møder vi *overalt* i Det nye Testamente. Den gennemtrænger kristenlivet og sætter sit præg på det, så det tydeligt kan ses, at den mand, den kvinde frygter Gud.

Lad os begynde med *det ydre*. En kvinde, der *vedkender sig Guds frygt*, vedkender sig ikke moden. Hun er værdig klædt med *blufærdighed* og *ærbarehed* og smykker sig ikke med opsigtsvækkende håropsætning eller udvortes glans (2. Tim. 2,9-10). I vor lille »hovedstad« her på Langeland, *Rudkøbing* med ca. 6000 indbyggere, er næsten alle kvinder pludselig blevet rødhårede, thi det kræver moden! Skal man le, eller skal man græde? Jeg mindes en sommerdag, da jeg var ca. 10 år gammel, og vi var på ferie i *Hornbæk*. Da jeg kom hjem fra stranden, sad Fader og Moder i haven – og Fader pegede med et smil hen på Moder – og jeg så, at hun havde klippet sit hår! Jeg brast i gråd – Moder kunne ikke glemme det – og skyndte sig med atter at få langt hår. Hvis en kvinde vidste, i hvilken grad hun skader, måske underminerer den elementære respekt for og kærlighed til det sandt kvindelige, der bor i hendes børn, ville hun være såre forsigtig med overhovedet at skænke moden en tanke.

Apostelen *Peter* er ganske enig med Paulus. Han siger også, at det, der skal pryde en sand kvinde, er hendes rene, gudfrygtige færd og ikke noget udvortes (1. Peter 3,2-4).

Det betyder naturligvis ikke, at en kvinde er ligeglad med sit ydre. Bibelen anbefaler ikke ligegyldighed på noget livsområde. Hun klæder sig *værdigt*. Det er uværdigt for en kristen kvinde at være med på moden.

At vedkende sig Guds frygt er ikke noget, der kun gælder kvinden. Det gælder *frem for alle manden*, thi han bærer et

særligt ansvar. Her i endens tid gør dæmonerne alt for at latterliggøre Gud derved, at de vil ophæve forskellen imellem mand og kvinde. Det er lykkedes dem i en forfærdelig grad. Kvinderne er nu korthårede, mændene langhårede – kvinder går i mandstøj, og mændene bærer smykker om halsen, håndledet, i ørene – o.s.v. De kvindelige præster leder oprøret imod Gud – og mændene er blevet nogle pjok.

Alt er blevet *relativt*, d.v.s. man har afskrevet Guds frygten og forsvoret sig til tidsånden, der har sit udspring i afgrunden. Og kristenheden har med få undtagelser opgivet at sige NEJ og intet andet end NEJ til al denne galimatias.

Det er en illusion at tro, at man kan sætte sit håb fuldt ud til den nåde, der bliver os til del, når Jesus Kristus åbenbares, hvis man ikke samtidig sætter alt ind på i al sin færd at være *hellig*, *ligesom Han er hellig*, og hvis man ikke vandrer *i frygt*, fordi Gud vil dømme enhver af os *uden personsanseelse* (1. Peter 1,13-17).

Guds frygt kommer ikke af sig selv. Man må *opøve sig til den* (1. Tim. 4,7). De fleste af os gør lidt morgengymnastik. Det er ganske vist ikke nyttigt til meget – men altså dog til lidt – opøvelsen til Guds frygt har langt større nytte, thi Guds frygt er nyttig til alt og har forjættelse både for det liv, som nu er, og for det, som kommer! Det er *troværdig tale* og *fuld modtagelse værd* (1. Tim. 4,8-9). Kom derfor ikke med indvendinger!

Evangeliet er *den lære, som sigter på Guds frygt* (1. Tim. 6,3) og skænker den Guds frygt, der gør ende på al anden frygt. Vil man vedkende sig Guds frygten, bliver man forfulgt (2. Tim. 3,12). Det kan ikke være anderledes. Et gudfrygtigt menneske er altid en torn i øjet på verdens børn, ikke mindst her i endens tid, hvor skamløsheden er gjort til det normale.

Augustin sagde: »Frygt Gud, så frygter du ikke noget andet!«

Kierkegaard sagde: »Der er kun een, du skal frygte: Gud – og der er kun een, du skal være bange for: dig selv!«

Bibelen siger: »Guds frygt er visdoms begyndelse!«

Det evige evangelium lyder: »Frygt Gud og giv Ham æren!«

Menighederne i dag

Paulus skrev til *Timoteus*, for at han skulle vide, *hvordan man bør færdes i Guds hus*, som jo er Den levende Guds kirke, sandhedens søjle og grundvold (1. Tim. 3,14-15).

Sammenfatter vi alt, hvad apostelen skriver herom, bliver det dette: Guds frygten skal præge de helliges færden i menigheden.

Er dette ved at gå i glemmebogen i vore dage? Hvad siger mændene hertil? Hvad siger kvinderne?

Guds frygt er saltet i kristenlivet. Den skaber ikke popularitet, men fremkalder modstand, modsigelse og vrede, ofte had. Den er ikke det samme som rethaveri, fanatisme og dømmesyge. Den er troskab imod sandheden i selvforbyggende kærlighed.

Den er, som sagt, landsforvist og findes ikke i det offentlige liv. Den er bortvist fra folkeskolen. De fleste børn opdrages og oplæres nu af forældre og lærere uden Guds frygt.

Tilbage er menighederne – men ak, også der synes Guds frygten at være henvist til en underordnet plads blandt så meget andet af relativ betydning. Man smiler ad den og påstår, at man ved bedre besked end apostlene.

Og dog er Guds frygten den eneste kraft, der giver livet højhed og værner det imod forfladigelse!

I Guds frygten bor samvittighedens rene glæde.

Guds frygten bevarer tilværelsens grundelementer: ægteskabets hellighed – børns og unges underordning under de ældre – pligtfølelsen og det personlige ansvar – stilheden – evnen til at værdsætte, hvad der i Guds øjne har værd – kraften til at sige JA, JA! og NEJ, NEJ! i overensstemmelse med Guds vilje.

Guds frygten er derfor *en stor vinding* (1. Tim. 6,6). Tilsidesættelsen af den er et stort tab.

Den uendelige mulighed

Ethvert menneske kender til, at noget er *nødvendigt* – han må nødvendigvis spise og drikke og hvile – det kan intet menneske gøre sig fri af, thi så dør han.

Men ethvert menneske har også mange *muligheder*. Dem er han ikke nødvendigvis afhængig af som af mad og drikke – han kan vælge, om han vil lade mulighederne ligge ubenyttet hen – og han kan

vælge, hvilke muligheder han vil udnytte, f.eks. muligheden for at dygtiggøre sig.

Det er ikke pladsen her at belyse forholdet imellem nødvendighed og mulighed. Dog vil jeg pege på, at hvis nødvendigheden tager overhånd, går de største muligheder tabt. Hvis et menneske bliver for afhængig af mad og drikke, bliver han ude af stand til at gennemføre, hvad de

største muligheder tilbyder ham.

Den uendelige mulighed er at

kende Gud

Apostelen *Paulus* kendte vor Herre Jesus som ingen af os – men han vidste, at selv hans kendskab til Herren var stykvis og brøkvist – derfor satte han alt ind på at lære Herren yderligere at kende. Han viser

os ved sit eksempel, at han ikke ville lade tilværelsens største og uendelige mulighed glide sig af hænde eller blot blive delvist udnyttet.

Han fravalgte derfor alle de muligheder, der hindrede ham i at gribe den udtømmelige mulighed: *at kende den levende Gud, som HAN ER*. Han regnede alt for tab i sammenligning med det langt højere: at kende Kristus Jesus, hans Herre (Fil. 3,8).

Han var som ethvert menneske også underlagt nødvendigheden af mad, drikke og hvile, men han tøjlede denne nødvendighed, så den ikke fik magten over hans vilje, og var derfor hård imod sit legeme (1. Kor. 9,27).

Det førte for hans vedkommende ikke til, at han ikke nød maden. Han vidste, at alt, hvad Gud har skabt, er godt, og intet er at forkaste, når det modtages med taksigelse (1. Tim. 4,4). Hans »askese« var ikke lovisk eller fortjenstfuld overfor Gud, men en følge af, at han havde *nådens uendeligt rige mulighed for øje*: at kende Gud – at blive eet med Kristus endog i hans lidelser – at vinde sejrprisen, som Gud fra det høje kaldte ham til i Kristus Jesus.

Paulus lod sig ikke bringe ind under loviske forskrifter af nogen art, som f.eks.: »Tag ikke, smag ikke, rør ikke« (Kol. 2,20-23). Det, der drev ham, var ikke frygten for straf eller udsigten til løn, men den uendelige udtømmelige mulighedsrigdomme, først og fremmest Guds ufattelige kærlighed, visdom og kraft.

Denne udtømmelige mulighed står også åben for os her i livet, men netop fordi den »kun« er en mulighed, ikke en nødvendighed, må vi »vælge«, om vi vil gribe den, forblive i den og således fastholde og »udnytte« den. Det valg er ikke overstået een gang for alle, men må gentages adskillige gange i livets løb.

Det er et valg, som man til at begynde med tror, at man er fælles om med andre – og det er man som regel også *til en vis grad*.

Man bliver imidlertid hurtigt klar over, at ansvaret kan man ikke dele med andre. Det bærer man alene for Guds åsyn, han, der vil dømme enhver af os uden personsanseelse.

Abraham kunne ikke skyde ansvaret fra sig ved at dele det med nogen anden, end ikke med sin hustru Sara, da han drog til Morija bjerg for at bringe sin søn Isak, som han elskede, som et offer på bjerget der.

Hvilket valg! Med dette afgjorde Abraham, at også han ville lære Gud at kende, som HAN ER – og det lærte han sandelig!

Han regnede også alt for tab imod det

langt højere, som den uendelige og udtømmelige mulighed (at lære HERREN at kende) bød ham.

Tidsånden byder os at vælge, hvad den går ind for. Helligånden byder os at vælge, hvad Gud »går ind for«. Valget kommer til at skille kristne fra hverandre, thi tidsånden er i vor tid blevet fremherskende i menighederne og synes at fastholde et betydeligt flertal. Det gælder derfor om at vælge, hvad der er velbehageligt for Herren, eller (som den nye oversættelse siger) kun at lade det gælde, som behager Herren (Efes. 5,10). Unge kristne (ja, ældre med!) må i dag tage stilling til, hvad de vil gå med til i menigheden, ikke mindst *hvad musik angår*. Vælger de, som Peter Lejbølle Johansen, er der mangfoldige menigheder, de må forlade. De mister altså mange venner – men forbliver Herrens venner, fordi de gør, hvad Han byder dem (Johs. 15,14).

Den uendelige, udtømmelige mulighed med dens fylde af kendskab til den levende Gud er ganske anderledes end alle de muligheder, verden byder på. Valget er derfor et enten – eller! Enten vælger vi den uendelige mulighed og underordner alle andre muligheder under denne, eller også sætter vi denne verdens tilbud på førstepladsen. Må vi søge nåde til altid at vælge Guds gode, fuldkomne og velbehagelige vilje, så vi ikke skikker os lige med verden i dens valg af muligheder!

Individ eller personlighed

Vore valg får afgørende betydning for, hvad vi selv bliver til. *Kierkegaards* berømte udtryk »at træde i karakter« har med vore livsbestemmende valg at gøre.

Gud vil, at Kristus skal vinde skikkelse i enhver af os. At Gud vil dette er vor uendelige mulighed, som vi må vælge og fastholde, hvis Guds vilje skal ske, thi han gennemfører den ikke med tvang.

Således har vore valg afgørende betydning for, om vi bliver, hvad Gud vil. »At træde i karakter« er at blive en personlighed i sand betydning. Først når man er det, er man også »sig selv« – altså ikke blot et individ – ikke blot som enhver anden – ikke blot som alle andre kristne.

Vore valg afgør således vor livshistorie. Det kan ikke være anderledes, når vi bærer ansvar.

De allerfleste skal forblive i »den stand, hvori han var, da Gud kaldte ham til frelse« (1. Kor. 7,20). Han skal normalt ikke vælge noget andet. Men han skal vælge »at være til for Gud« der, hvor han arbejder, og han skal mere og mere »blive sig selv for Gud« der, hvor Gud har sat ham, først og fremmest i sit hjem og på sin arbejdsplads. Står han prøve i dette, da

har han betydning iblandt Guds børn, netop fordi han *lever for Gud* og er blevet *den, han er, for Gud*.

Guds nådes uendelige mulighed

Der er ikke mange, der kan se tilbage på deres liv uden at angre, at de valgte – ikke, hvad Gud ville, men noget andet – måske, hvad andre mennesker (kristne) ville!

Alligevel forbliver den uendelige mulighed åben for sådanne, iblandt hvilke jeg selv hører.

Angeren og syndsbeholdelsen er vejen tilbage til den udtømmelige mulighed: at lære Gud at kende, som Han er, og dermed selv blive den person, Gud glæder sig over.

Det opleves ofte som en snæver port – men går man ind igennem den, ligger »et udstrakt land, fyldt med herlige rigdomme« åbent for vort hjerte, og vi frydes i Herren.

Nu kan vi atter arbejde med frygt og bæven på vor frelse, thi nu ved vi af ganske hjerte, at det er Gud, der stadig virker i os at ville, hvad han vil.

Vort jordiske liv ændres ikke i væsentlig grad – vi har de samme hverdage hjemme og på vor arbejdsplads – og dog er alt blevet nyt. Nu erfarer vi, at Gud er en kilde med evigt liv, og at vi er blevet os selv i den betydning, at vi ikke ligger under for, hvad andre mener, men kan vælge, hvad der er Gud velbehageligt – hvilket giver øget glæde!

Vi kan arbejde med liv og lyst – vi kan holde ud – endog i modgangstider – intet kan berøve os glæden! Holder vi fast ved vor uendelige og udtømmelige mulighed, fornyes vort indre menneske uophørligt. Men vi bliver ikke store på det. Vi ved godt, at vi ligner *lille Ludvig*, som *Kierkegaard* skildrer. Lille Ludvig strutter af glæde og energi, ja af stolthed, thi han går nu selv bag sin barnevogn og tror, at det er ham, der skubber den frem ad den rette vej – Moder går imidlertid bag ham, strålende af glæde – det er hende, der har hånden på barnevognens håndtag og både skubber den fremad og styrer den – hun fryder sig over lille Ludvig, der maser på alt, hvad han kan – og hun morer sig over, at han også tror, at det er ham, der gør det hele!

Vi får lov til at gøre det hele, sådan som lille Ludvig. Og det er Gud, der gør det hele!

Det er såre herligt. Altsammen er Guds nådes overvældende rigdom imod os. Sådan er den uendelige mulighed, som vor Frelser har åbnet for os.